

MANIFEST DE LA COMISSIÓ DONES I CIÈNCIA, 8 DE MARÇ DE 2019

Com cada any, la commemoració del Dia Internacional de les Dones ens emplaça a reflexionar críticament sobre la greu situació discriminatòria que pateixen les dones, en tots els àmbits i arreu del món, en ple segle XXI. Aquest fet ens commina a prendre consciència de la necessitat indefugible d'emprendre accions fermes i decidides per a revertir la situació.

En aquest escenari de reflexió crítica, les persones integrants de la Comissió Dones i Ciència, del Consell Interuniversitari de Catalunya, explicitem el nostre compromís ferm per fer front, en exercici de les competències que ens són pròpies, al llast històric de la invisibilitat, la discriminació i la violència contra les dones. I ho fem des de la responsabilitat que tenim les universitats d'esdevenir, no només, un espai crític de denúncia del problema, sinó també, i molt especialment, un espai de transformació social a l'hora d'afrontar-lo i combatre'l, des del compromís amb les polítiques d'igualtat de gènere.

A les universitats d'avui s'hi prepara la ciutadania crítica, que assumirà un paper determinant en la transformació de la societat de demà. D'aquí ve la importància que a les aules de les universitats catalanes es formi adequadament el nostre estudiantat, en el respecte i el compromís amb la igualtat de gènere. Perquè, només, des d'aquest compromís, les universitats podrem esdevenir un motor eficient de coneixement i avenç social.

A l'àmbit universitari, 109 anys després de l'accés lliure de les dones als estudis universitaris, la seva presència a les aules és, avui, majoritària. En aquest escenari, esdevé convenient ampliar la mirada i assumir els nous reptes que planteja una efectiva transversalitat de la perspectiva de gènere, com a principi que ha d'orientar decisivament l'actuació de tots els poders públics.

Cal dotar la comunitat universitària amb les eines necessàries per fer possible aquesta transversalitat i combatre, eficientment, els rols androcèntrics i els estereotips de gènere. Aquest constitueix, sense cap mena de dubte, un dels principals reptes de les nostres universitats. Només, des d'una educació respectuosa amb la perspectiva de gènere es podrà apoderar, efectivament, a les dones en tots els àmbits de la vida política, laboral i social, per garantir la igualtat efectiva de dones i homes.

Ara més que mai, en un context polític i social complex, les universitats de Catalunya afronten un moment decisiu per revertir la situació i propiciar un canvi. I aquest repte exigeix, també, emprendre accions i garantir el desenvolupament de les polítiques d'igualtat de gènere dins el propi sistema, en el qual el biaix de gènere persisteix i adopta múltiples expressions. Les dades posen de manifest, inequívocament, l'existència, encara avui, d'una clara segregació vertical, que afecta al personal d'administració i serveis (PAS), a la presència de les dones clarament minoritària a les càtedres, als òrgans de presa de decisió, a les direccions de grups de recerca o als reconeixements honorífics.

Semblantment, els estereotips de gènere propicien, també, una segregació horitzontal en la distribució de l'estudiantat a les diferents titulacions universitàries. Un exemple paradigmàtic és l'allunyament de les dones de les carreres STEM (Science, Technology, Engineering, Mathematics), en les quals són clarament minoritàries.

En el capítol acadèmic, la incorporació de la perspectiva de gènere a la docència i a la recerca universitàries és, encara, una assignatura pendent i un repte que hauran d'afrontar les universitats catalanes, en el futur més immediat.

Per a l'assoliment d'aquest objectiu i en compliment del que disposa *la Llei 17/2015, del 21 de juliol, d'igualtat efectiva de dones i homes*, l'AQU Catalunya va assumir l'encàrrec de la Comissió Dones i Ciència d'establir les pautes i les recomanacions, per facilitar la incorporació efectiva de la perspectiva de gènere en la docència de totes les àrees de coneixement, les quals han estat publicades recentment. Cal destacar que les titulacions universitàries catalanes incorporaran la perspectiva de gènere, de manera capdavantera a tota Europa, a partir del curs 2020-2021.

També, en el capítol de drets laborals i retributius, a les universitats catalanes persisteix una bretxa salarial propiciada, entre d'altres factors, per les desigualtats de gènere en el reconeixement de complements econòmics, vinculats a trams de recerca o, indirectament, pel gaudi d'excedències o permisos, per atenció a familiars. En aquesta línia, és molt destacable el debat promogut des del Parlament europeu, el proppassat juliol de 2018, adreçat a revisar críticament el marc normatiu de conciliació de vida familiar i laboral, per promoure la coresponsabilitat en l'àmbit familiar.

Tot i així, queda encara molt camí per recórrer, per garantir la igualtat efectiva de dones i homes, dins i fora del món universitari. La commemoració del 8 de març ens ha d'emplaçar a totes i a tots a prendre'n consciència, de manera crítica, per promoure accions proactives, que permetin revertir aquesta tendència.

Avui, en un context polític i social convuls, és on pren més força que mai el lema del moviment feminista "Ni un pas enrere". Només, des de la crítica i la mobilització ciutadana necessària i persistent, es podrà fer front a certs posicionaments polítics, propostes de canvis legislatius i pronunciaments judicials que, en massa àmbits, promouen retrotraure els drets i les llibertats fonamentals de les dones a èpoques pretèrites, que es consideraven ja superades. Malgrat els avenços, queda encara molt per fer, per tal d'albirar i consolidar una plena igualtat efectiva de dones i homes. I per a l'assoliment d'aquest repte, compartit per totes i tots, les universitats del sistema universitari de Catalunya han d'assumir, indefectiblement, el lideratge de la societat del coneixement.

En aquest context, l'objectiu és formar dones i homes que treballin per aconseguir la igualtat imprescindible, atès que els drets humans més elementals, aconseguits amb l'esforç de generacions precedents, s'esvaeixen quan una dona és víctima de violència o discriminació, en qualsevol de les seves manifestacions.

En conseqüència, fem nostres, també, l'any 2019, el pensament i la frase de la Muriel Casals: "No som aquí per buscar un somni, nosaltres som el somni".